

ЧУДОМИР

СКЪПЕТЕ МИ ВРЕМЕТО!

chitanka.info

На млади години Тонката скита из Русия като градинар, ходи в Австрия, губи се, занаяти променя, пада, става, докато най-после се прибра с малко капиталец в родния си град, отвори си обуцарница с трима чираци, завъди дом и челяд и стана човек за почит в чаршията. Закрепи се Тонката, създаде си купувачи, напълни дюкяна със стока, ама време като време ли е пусто! Едни стихии се завъртели над градове и села напоследък, едни вихрушки са се развихрили по света и който им попадне във въртопа, той да му мисли.

Пръв обуцар в града, дете е речено, с име, с доверие и с редовна работа до вчера, а като се разнесе слух, че му протестирали полицаи, че пропаднал, и дорде туй-онуй, червените печати цъфнаха на вратата на дюкяна му и свърши.

Да беше друг, щеше да се обърка, да се отчае — не дай боже — и на живота си да посегне, а Тонката, видял и лошо, и хубаво в тоя свят лъжовен, само се посбръчка малко, посивя около ушите и палтото му стана по-широко, но не изгуби кураж.

— Измамни работи са тия, бай Марине — думаше един ден на Марин Вълнаря. — Суета е всичко, суета! Това капиталът, да знаеш, е като луд кон: или го язди добре, или ще те хвърли като мене. Ами! Ще те хвърли като дрипа.

Философ беше Тонката и готов беше да приеме всичко без много страдание, затова, когато изкупи навремето дядовата си къща, извикал Пеня Мекия, бояджията, да му напише отпред на вратата със славянски букви следната премъдрост: „Тази къща днес е моя, утре — твоя, в други ден — ничия.“

И му платил богато и пребогато на човека. Такъв си беше Тонката, така разбираше живота, затова, като пропадна и излезе сам-саменичък с малкото си колкото газен сандък тезгяхче да кърпи стари обувки под широката порта на Тача Загореца на площада, усмивката му не го напусна. Все си се закачаше с минувачите, все си пуцаше шеги, сякаш нищо не бе се случило.

— А бе, Тонка — подхвърли му веднъж Симо стражарят, — откога тъй си излязъл нашироко?

— Отскоро, бай Симо. Отскоро. Хигиеничният съвет не ми хареса дюкяна, че бил тесен и тъмен, та ме прати тука. Законът за детския труд не се спазвал, рекоха. За чираците, значи, го направиха, не за мене.

— Ами къде са те?

Тонката посочил към оределите керемиди на Тачовата порта, където се припичали един жълт котарак и една черна котка, и рекъл:

— Горе са, на втория етаж.

— Ами можеш ли ми поправи токовете на ботушите до довечера, че ще ходя по селата?

— Аз, бай Симо, с такива дребни работи не се занимавам. Аз само кроя, ама прати ги, дано момчетата отделят време да ти ги закърпят...

Беше през зимата. Увит в дебелото си палто, с дигната яка прекосявам площада, а един вятър свири, един студ сковал земята — няма жив човек навън. Само Тонката, възправил един стар кепенк от страната, отдето духа, върти чука, работи и не иска да знае.

Като наближих, обади ми се:

— Даскале, какво си се разбързал толкова? Гаче ли ти е студено? Че отбий се де, отбий се в моята кантора да се постоплиш!

Друг път поп Никола го срещнал през пости, че носи пиле у дома си.

— Гиди, фармасонино! Гиди, протестантино — заканил му се с бастуна той. — Надви си пак на харча и завчас забрави бога!

— Не ме съди, дядо попе — рекъл му Тонката, — и грях не ми пиши, защото видиш ли сиромаш човек да яде пиле, да знаеш, че или пилето е болно, или той е болен.

И си отминал.

Наистина, него ден и двете му дечица лежали болни от скарлатина.

Латиф, старият файтонджия, дреме на капрата на отдавна прехвърлилия възраст файтон. С часове стои на едно място и чака пътници, а не се явява никой. Само рояк мухи начоголили конете и не им дават мира. По едно време се ококори, дръпна им юздите, изплющя с камшика и се понесе с празния файтон към гарата. За влака беше още много рано и работа нямаше, но тъй, просто да ги поразкара и да се разсъни. Като наближи до Тонката, той му извика:

— Файтонджи! Хей, файтонджи! Чакай малко! Чакай!

Латиф опъна поводите и спря неохотно.

— Имаш ли работа?

— Нямам.

— Иди тогава у дома да вземеш жената и децата да ги закараш на Хисарските бани, да постоят там един-два месеца на курорт. Аз съм ангажирал две стаи за сезона в хотел „Лондон“. Закарай ги, а аз ще дойда след два-три дена. Чу ли? Жената и децата да седнат отзад, а слугинята при тебе на капрата. Тя е малко дебеличка, ама ще се посместиш малко. А? Нали може? Кога се върнеш, ще си видим сметката.

Старият турчин го изгледа, изгледа с малките си засмени очи, па измърмори сърдито:

— Сус бре, фукара!

Изплющя пак камшикът и дигна прахоляка надолу.

А Тонката, ухилен, се наведе над тезгяха отново и запердаши с големия чук една намокрена подметка.

Като стана кърпач, в началото имаше доста работа. Старите му клиенти, познати и приятели не го изоставиха, а носеха обуца за поправка, но през лятото децата тръгнаха боси, много от гражданите се пръснаха по бани и летовища и работата намаля съвсем.

В такъв един лош ден, като чака цялата сутрин и късно следобед поръчки и не получи, за пръв път му докривя, мъка го налегна, повъртя се, повъртя, но пак намери сили да се надсмее над света, над хората, над себе си. Стана от столчето си, отиде насреща в Калчовата кръчма, взе парче тебешир от тезгяха, върна се след това и с едри и разкрачени букви написа на портата: „Скъпете ми времето!“ След това се плюсна долу на прага под самия надпис, кръстоса крак връз крак, извади един стар вестник из джоба си и като си опря главата в портата, зачете се дълбоко и унесено.

Тази му беше последната шега. Наскоро след това почина, както си кърпеше наведен над тезгяха.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.